

Домедична допомога в умовах бойових дій

(курс для цивільного населення)

Правові засади надання першої домедичної допомоги.

Нормативна база надання домедичної допомоги

1. Конституція України
2. Кримінальний кодекс України, ст. 135-136
3. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»
4. Закон України «Про екстрену медичну допомогу»
5. Наказ МОЗ України «Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах» від 16 червня 2014 р. № 398

Домедична допомога — це найпростіші невідкладні медичні дії, що виконуються безпосередньо на місці пригоди терміново після травми. Зазвичай, вона надається не медичними працівниками, а особами, що на момент пригоди знаходяться поруч, безпосередньо на місці пригоди або поблизу від постраждалого. В цьому контексті ми говоримо про серцево-легеневу реанімацію, зупинку кровотечі, допомогу при інсульті, переохолодженні, опіках, удавленні, втраті свідомості тощо.

Тактична медицина – це надання медичної допомоги власне під час військових дій, враховуючи загрозу бойових дій чи обстрілу. Тактична медицина враховує той факт, що місце і обставини, в яких надається допомога під час бойових дій, принципово відмінні від лікарень, салону карети швидкої допомоги або, навіть, тротуару серед міста.

Зони надання допомоги:

На полі бою є три види зон, у яких надається допомога:

- **червона;**
- **жовта;**
- **зелена.**

Протокол надання допомоги буде залежати від того, у якій зоні ви перебуваєте.

Огляд постраждалого

ЕТАП 2: ТАКТИЧНИЙ ОГЛЯД

Використовуйте послідовність
MARCH, щоб виконати
ШВИДКИЙ ОГЛЯД ПОСТРАЖДАЛОГО

- M** ASSIVE BLEEDING (#1 Priority) - МАСИВНА КРОВОТЕЧА
- A** IRWAY - ДИХАЛЬНІ ШЛЯХИ
- R** ESPIRATION/BREATHING - ДИХАННЯ
- C** IRCULATION - КРОВООБІГ
- H** YROTHERMIA - ГІПОТЕРМІЯ
...потім переходимо до інших травм

Масивна кровотеча
(Massive bleeding)

Масивна кровотеча

ЯК РОЗПІЗНАТИ МАСИВНУ, НЕБЕЗПЕЧНУ ДЛЯ ЖИТТЯ КРОВОТЕЧУ

ЯСКРАВА ЧЕРВОНА КРОВ
пульсує, пирскає чи
постійно тече з рани

Поверхня одягу або
неефективна пов'язка
ПРОСОЧУЄТЬСЯ КРОВ'Ю

ЯСКРАВА ЧЕРВОНА КРОВ
витікає на землю

АМПУТОВАНІ
рука чи нога

ВАЖЛИВО! Постраждалі із
серйозними ушкодженнями
можуть померти від кровотечі

3
MIN

Масивна кровотеча

Три речі з вашої аптечки, які можуть
бути використані, щоб
ЗУПИНИТИ МАСИВНУ КРОВОТЕЧУ!

DEFEND HEALTH AGENCY

ДЖГУТ

**ГЕМОСТАТИЧНА
ПОВ'ЯЗКА**

**СТИСКУВАЛЬНА
ПОВ'ЯЗКА**

Масивна кровотеча

НАЙРОЗПОВСЮДЖЕНІШИЙ **ДЖГУТ БОЙОВОГО ЗАСТОСУВАННЯ**

Масивна кровотеча

НАКЛАДАННЯ ДЖГУТА

ДЖГУТ перекриває доступ крові до руки чи ноги; це найкращий метод контролювання масивної кровотечі

НАКЛАДІТЬ ДЖУГ
ТА ЗУПИНІТЬ
КРОВОТЕЧУ ЗА

M A R C H

КОЛИ ТА ЯК НАКЛАСТИ ДЖГУТ:

ДОГЛЯД ПІД ВОГНЕМ
ПОСПІШНИЙ ДЖГУТ "Високо та туго" на поранену кінцівку або коли джерело кровотечі не визначено чітко

ДОГЛЯД НА ТАКТИЧНІЙ
ДІЛЯНЦІ
НАВМИСНИЙ ДЖГУТ
накладається у 5-7 см над раною

Накладіть **ДРУГИЙ ДЖГУТ** якщо кровотеча не зупинена одним правильно накладеним джгутом

(Примітка: сильна рана на стегні потребує **ДРУГОГО ДЖГУТА**)

Імпровізований джгут

Будьте обережні, використовуючи імпровізований джгут

Якщо турнікетний джгут
недоступний, затуліть рану та
тисніть на джерело кровотечі.

Ризики, пов'язані з
імпровізованими
джгутами:

- Шкіра може **ПОШКОДИТИСЯ**, якщо джгут є тонким
- ПОГІРШЕННЯ** кровотечі
- КРОВОТЕЧА МОЖЕ КОНТРОЛЮВАТИСЯ НЕ ПОВНІСТЮ**
- Джгут може із часом **ПОСЛАБИТИСЯ**, якщо не буде закріплений належним чином

Накладання пов'язки та тісна пов'язка

ТИСНІТЬ НА РАНУ, НАКЛАДАЮЧИ ПОВ'ЯЗКУ.

Щільно **ЗАКЛАДІТЬ** рану, використовуючи бинт, що містить речовини, які **СПРИЯЮТЬ ЗГОРТАННЮ КРОВІ** або чисту тканину, якщо

ЩІЛЬНО ТИСНІТЬ на рану як мінімум 3 хв, поки кровотеча не зупиниться

ТУГО ЗАМОТУЙТЕ БИНТ НАВКОЛО ПОШКОДЖЕНОЇ КІНЦІВКИ

ОБМОТУЙТЕ рану короткими підтягуваннями бинта, рівноморно обмотуйте навколо кінцівки, підтримуючи натяг бинта, аби створити тиск на поранення

M A R C H

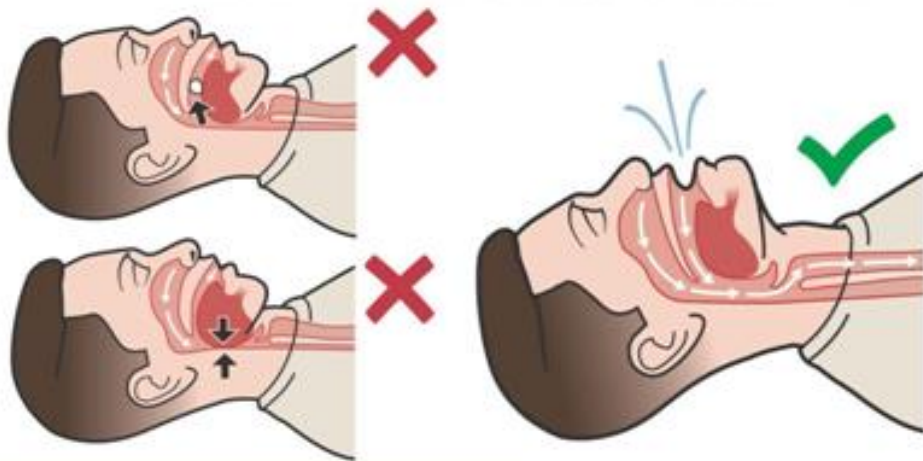

Дихальні шляхи (Airway)

Очищення дихальних шляхів

Переконайтеся що **дихальні шляхи не заблоковані**

Важливо! Видалить видимі предмети, але не робіть це наосліп пальцем.

MARCH

ОЗНАКИ ТА СИМПТОМИ того, що дихальні шляхи заблоковані:

- Видно, що потерпілий страждає та не може правильно дихати
- Потерпілий хропе або створює булькаючі звуки
- У дихальних шляхах наявна кров або сторонні об'єкти
- Сильна травма обличчя

Відкриття дихальних шляхів

Якщо дихальні шляхи **ПОТЕРПІЛОГО** не заблоковані - виконуйте наступні дії:

Допоможіть притомному потерпілому прийняти зручне сидяче положення, **що дозволяє вільно дихати**

ПІДЙОМ ПІДБОРІДДЯ З НАХИЛОМ ГОЛОВИ

ТЯГНУТИ ЩЕЛЕПУ НА СЕБЕ

Якщо потерпілий **знепритомнів** (не в стані шоку), помістіть його в **ПОЗИЦІЮ ВІДНОВЛЕННЯ** (на боку)

MARCH

Початковий алгоритм дій при наданні першої домедичної допомоги

Первинний огляд постраждалого. Виявлення ознак життя.

Перевірка свідомості: бачу, чую, відчуваю

БАЧУ

ЧУЮ

ВІДЧУВАЮ

Серцево - легенева реанімація. СЛР

- 30 компресій 2 вдихи
- зміна реаніматора кожні 2 хв

Реанімація – це просто

C – A – B

Compressions

Натискайте
сильно та швидко
на центр грудини

Airway

Закиньте
голову
та підніміть
підборіддя

Breathing

Дихайте
«рот у рот»

Дихання (Respiration)

Дихання

ОГЛЯД НА НАЯВНІСТЬ **РЕСПІРАТОРНОГО** ДИСТРЕСУ

ДИВИСЬ-СЛУХАЙ-ВІДЧУВАЙ

ОЗНАКИ РЕСПІРАТОРНОГО ДИСТРЕСУ:

Важке дихання

Труднощі вдихання та видихання

Надто слабке дихання
(менше 6 разів у хвилину)

Прискорене дихання
(швидше ніж 20 разів у хвилину)

ЦІ ОЗНАКИ ТАКОЖ МОЖУТЬ ВКАЗУВАТИ НА ЗАКРИТУ ТРАВМУ ГРУДНОЇ КЛІТИНИ

ВАЖЛИВО! ПОВІДОМТЕ про результати огляду на респіраторний дистрес медичному персоналу на місці події

M A R C H

Дихання

ОЦІНІТЬ ТРАВМИ ГРУДНОЇ КЛІТИНИ, ЯКІ ПОТЕНЦІЙНО ЗАГРОЖУЮТЬ ЖИТТЮ ЛЮДИНИ

ВИДИ ТРАВМ ГРУДНОЇ КЛІТИНИ

Проникаючі рани

Вибухова травма

ПЕРЕВЕРНІТЬ ЛЮДИНУ, АБИ ОБСТЕЖИТИ ПЕРЕДНЮ І ЗАДНЮ ЧАСТИНИ ТУЛУБА

МАРСН

ВАЖЛИВО!

НЕ накладайте на рану грудної клітини кровоспинні або інші пов'язки
ПОВІДОМТЕ медичних працівників про **ВАЖКУ ТРАВМУ ГРУДНОЇ КЛІТИНИ**

Гіповолемічний шок (Circulation)

Гіповолемічний шок

ЗАПОБІГАННЯ ШОКУ ШЛЯХОМ КОНТРОЛЮВАННЯ ВТРАТИ КРОВІ

1 – Повторна оцінка всіх заходів контролю кровотечі на ефективність. Переконайтеся, що джгути залишаються тугими

ОПЦІОНАЛЬНО:
Розмісти ноги вище від рівня серця постраждалого, якщо його дихальні шляхи здатні працювати в лежачому стані.

Перевірити артеріальний пульс

ВАЖЛИВО! Попередьте медичний персонал про ознаки шоку

M A R C H

ОЗНАКИ ТА СИМПТОМИ ШОКУ:

Пришвидшене дихання

Втрата фокусу, порушення свідомості

Пітна, холодна, липка шкіра

Бліда/сіра шкіра

Переохолодження (Hypothermia)

Профілактика гіпотермії

ЗАПОБІГАННЯ/ЛІКУВАННЯ ГІПОТЕРМІЇ ускладнюється внаслідок МАСИВНОЇ ВТРАТИ КРОВІ*

* Це не переохолодження через холодну погоду

ОЗНАКИ ПЕРЕОХОЛОДЖЕННЯ:

Нечітка
мова або
бурмотіння

Уповільнене
дихання й
сонливість

Тремтіння

M A R C H

ЗАПОБІГАННЯ ГІПОТЕРМІЇ:

Не знімайте сухий одяг з потерпілого, натомість вологий зніміть

Накрийте постраждалого ковдрами, спальними мішками або будь-чим, що буде зберігати тепло

Не тримайте потерпілого на землі (збільшує втрату тепла тіла)

На додаток до

М А Р С Н

можливо вам потрібно буде
усунути інші травми

Другорядні ушкодження

травма очей

травма голови

опіки

переломи

Другорядні ушкодження

ЯКЩО ВИ ПОМІТИЛИ АБО ЗАПІДОЗРОЛИ ПРОНИКАЮЧУ ТРАВМУ ОКА - ЗАХИСТІТЬ ЙОГО

Жорсткий
щит для
очей

A

ВАЖЛИВО!
НЕ ТИСНІТЬ
НА ОКО

B

Прикрийте око **ЩИТОМ НА ОЧІ**.
Покладіть щиток на пошкоджене око (не обидва ока) і закріпіть його скотчем

Якщо жорсткий захисний щиток недоступний, **ТАКТИЧНІ ОКУЛЯРИ** також можуть бути використані для захисту очей

Обструкція дихальних шляхів

Послідовність дій

1) при неповній обструкції дихальних шляхів:

а) заохочувати постраждалого продовжувати кашляти;

б) у випадку, якщо спроби відкашлятись були вдалими, прохідність дихальних шляхів відновлено, оглянути постраждалого, викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги;

2) при повній обструкції дихальних шляхів:

а) нанести п'ять ударів по спині;

б) якщо обструкція дихальних шляхів не усунена, виконати п'ять абдомінальних поштовхів;

в) якщо обструкція дихальних шляхів не усунена, по чергово повторювати п'ять ударів по спині та п'ять абдомінальних поштовхів;

3) при втраті свідомості постраждалим:

а) перемістити постраждалого в горизонтальне положення;

б) визначити наявність дихання та при його відсутності розпочати серцево-легеневу реанімацію;

4) забезпечити постійний нагляд за постраждалим до приїзду бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги.

Обструкція дихальних шляхів

Судомний напад

Судомий напад - спонтанні короткочасні судоми мимовільного характеру (рухові порушення з тимчасовим розладом чутливості, сфери думок і вегетатики).

Якщо у мене станеться напад епілепсії, я можу

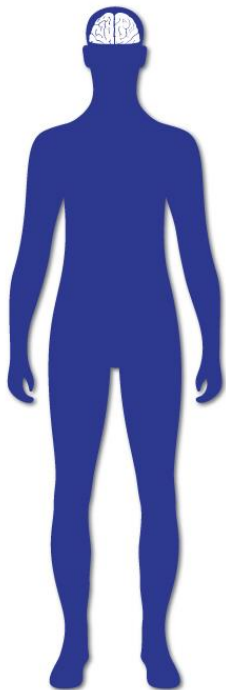
- Раптово впасти
- Раптово закричати
- Мати судоми або нетривалі посмикування рук, ніг та м'язів обличчя
- Мати порушення свідомості
- Мати зупинку дихання
- Мати розширені зіниці, «скляні очі»
- Мати втрату свідомості
- Не відповідати на питання
- Намагатись кудись йти
- Втратити контроль над сечовипусканням

Ваша допомога стане мені у нагоді

- Подбайте про мою безпеку
- Покладіть мене на підлогу
- Під голову покладіть щось м'яке
- Приберіть всі небезпечні предмети
- Поверніть мене на бік, але не навалюйтесь на мене
- Не кладіть нічого мені до рота. Я не проковтну свій язик
- Побудьте зі мною до того часу, поки відновиться моя свідомість
- Якщо напад триває більше 3-х хвилин або повторюється знов і знов – викликайте швидку

Інсульт. Інфаркт

ОЗНАКИ ІНСУЛЬТУ

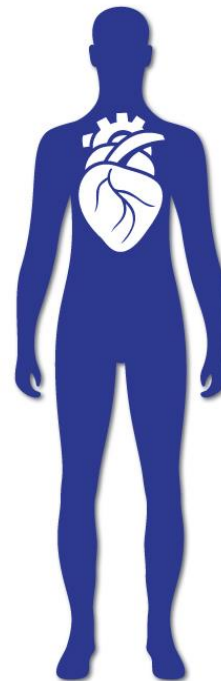

- ✓ Людина не може посміхнутися, при цьому зазвичай опускається куток губ
- ✓ Вимова нерозбірлива та плутана
- ✓ Людина не може підняти руки вгору або одна рука занадто слабка і не ворухиться
- ✓ Виникає слабкість або оніміння в правій або лівій частині тулуба та кінцівках

 НЕГАЙНО ТЕЛЕФОНУЙТЕ 103

- ! Іноді інсульт проявляється лише інтенсивним головним болем

ОЗНАКИ ІНФАРКТУ МІОКАРДА

- ✓ Інтенсивний постійний біль за грудиною
- ✓ Біль не припиняється після прийому нітрогліцерина
- ✓ Тривалість болю більше 15 хвилин

 НЕГАЙНО ТЕЛЕФОНУЙТЕ 103

РОЗПІЗНАЙ ІНСУЛЬТ!

JUST
SAVE
LIFE

Запам'ятай 5 СИМПТОМІВ інсульту!
Побачив - телефонуй 103!

Обличчя

Асиметрія обличчя,
"крива" посмішка

Запаморочення

Втрата рівноваги, різкий
головний біль (як від удару)

Мовлення

Нерозбірлива мова або
нерозуміння слів

ЧАС 4 год

Є лише 4 години для
надання повноцінної
медичної допомоги

Кінцівки

Слабкість чи оніміння кінцівок,
не може потиснути руку

Очі

Двоїння в очах, раптове
порушення зору

Підписуйся та дізнавайся
більше важливого тут:

[just.save.life](https://www.just.save.life)

Підтримуй проєкт
на вебсайті

[justsave.life.org.ua](https://www.justsave.life.org.ua)

Опіки

Перша допомога при опіках:

ТЕРМІЧНІ ОПІКИ: ПЕРША ДОПОМОГА

Негайно припиніть контакт з джерелом опіку

Обробіть прохолодною водою

Зніміть одяг або прикраси, що знаходяться поблизу ділянки опіку. Окрім речей, які прилипли до ураженої шкіри

Прикрийте рану стерильною пов'язкою

Дайте потерпілому води, щоб зменшити інтоксикацію та уникнути зневоднення

За потреби телефонуйте 103